

Inleiding

In onderstaand schema wordt van alle activiteiten die in het kader van het actieplan Rekenschap en de Kwaliteitsslag OCW worden uitgevoerd aangegeven wat de huidige stand van zaken is. Het schema bestaat uit twee delen: deel A omvat de activiteiten uit het Actieplan Rekenschap, waarbij de driedeling is gehanteerd op basis waarvan het actieplan is opgebouwd. Voor alle maatregelen in dit deel die niet specifiek voor HBO, WO of BVE zijn geldt dat deze ook voor de directies PO, VO en de Cultuurdirecties worden uitgevoerd. Deel B geeft aan welke overige activiteiten er nog worden uitgevoerd ter verbetering van de bestuurscultuur. Deze activiteiten zijn hoofdzakelijk uitgevoerd als onderdeel van het project Kwaliteitsslag OCW.

A. Actieplan Rekenschap			
Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
Deel I Opzet en uitvoering Vervolgonderzoek Rekenschap			
1. Vervolg-onderzoek Rekenschap	Vaststellen bij alle onderwijsinstellingen in het BVE, HBO en WO of, en zo ja in welke mate, onterecht overheidssubsidie is verkregen.	De Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap is op 2 mei 2003 geïnstalleerd. Op 23 juni j.l. heeft de Commissie een rapport uitgebracht over de interpretatie van de oranje casuïstiek uit het rapport Ruimte voor Rekenschap. Op 11 augustus 2003 is de beleidsreactie hierop aan de Tweede Kamer gestuurd. De Commissie heeft op 18 september een tussenrapportage uitgebracht over het proces en de voortgang van het vervolgonderzoek. Op 22 september is de beleidsreactie op deze tussenrapportage aan de Tweede Kamer verzonden. Op 25 september 2003 is een AO gehouden over de tussenrapportage en de beleidsreactie op deze rapportage. Op 28 oktober 2003 is de Tweede Kamer per brief op de hoogte gebracht van de kosten en de verwachte einddatum van het Vervolgonderzoek. Op 30 oktober 2003 is een Algemeen Overleg gehouden n.a.v. vragen uit de Kamer over berichten in media over de rechtmatigheid van het onderzoek van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap en over de kosten en verwachte einddatum van het onderzoek. Op 26 januari 2004 heeft de staatssecretaris van OCW op uitdrukkelijk verzoek van de Commissie ingestemd het rapport op 22 maart 2004 te publiceren, i.p.v. de eerder gemelde datum van 5 maart 2004. De Tweede Kamer is hierover op 26 januari 2004 geïnformeerd. Op 22 maart 2004 is het eindrapport van de commissie uitgebracht en aan de Tweede Kamer aangeboden. Op 26 maart 2004 is de beleidsreactie op dit rapport aan de Tweede Kamer verzonden	

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
Deel II Maatregelen uit het rapport 'Ruimte voor Rekenschap'			
2. Periodiek onderzoek in het kader van toezicht	Structureel periodiek onderzoek door de Auditdienst bij instellingen om het toezicht van het ministerie te versterken.	Nu het rapport van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap is uitgebracht kan worden vastgesteld welke bekostigingsaspecten in het periodiek onderzoek aan de orde moeten komen. Deze aspecten zullen worden vastgesteld in het regie overleg toezichthouders. Hierbij zal met name aandacht besteed worden aan die aspecten die op dat moment als mogelijk kwetsbaar worden beschouwd vanuit het oogpunt van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet- en regelgeving. Het onderzoek in de periode 2003/2004 zal betrekking hebben op de toepassing van wet -en regelgeving op de inschrijving van studenten/deelnemers vanaf 1 oktober 2002. Het onderzoek van de commissie loopt tot en met het bekostigingsjaar 2002.	Op basis van het eindrapport van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap zal worden vastgesteld welke bekostigingsaspecten in het periodiek onderzoek aan de orde moeten komen.
3. Aanpassing bekostigingsregels door middel van wetsvoorstel Korte Klap	Aanscherping van de voorschriften die betrekking hebben op de bekostiging van het beroeps- onderwijs en het hoger onderwijs, waardoor onbedoelde toepassing van de regels onmogelijk wordt gemaakt.	Het wetsvoorstel korte klap is begin maart 2003 aan de Tweede Kamer aangeboden. De Kamer heeft twee hoorzittingen gehouden waarbij de HBO-raad, VSNU en BVE-raad een reactie hebben kunnen geven op het wetsvoorstel. Vervolgens heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel in schriftelijke behandeling genomen. Gelet op de vragen van de Tweede Kamer in het voorlopig verslag, de reacties van de koepelorganisaties op het wetsvoorstel en de uitkomsten van een nadere uitvoeringstoets door de IB-Groep bleek dat inwerkingtreding van de wetwijziging op de teldatum van 1 oktober 2003 niet meer haalbaar was. Inwerkingtreding is nu beoogd per 1 september 2004. Op 30 september 2003 is de Nota naar aanleiding van het Verslag (NnavV) naar de Tweede Kamer verstuurd [TK 2003-2004, 28817 nr. 5]. Hierbij zijn de notities Helderheid in de bekostiging van de HO-sector en de BVE-sector als bijlagen meegestuurd. Op 19 november 2003 heeft de Staatssecretaris per brief bij de Tweede Kamer de urgentie voor een spoedige behandeling van het wetsvoorstel onder de aandacht gebracht [TK 2003-2004, 28817 nr. 7]. Op 27 november 2003 heeft de Tweede Kamer een Nader Verslag ingediend [TK 2003-2004, 28817 nr. 8]. Op 11 december 2003 is de Nota naar aanleiding van het Nader Verslag (NnavNV) naar de Tweede Kamer gestuurd [TK 2003-2004, 28817 nr. 9]. Op 5 maart 2004 is het wetsvoorstel aan de Eerste Kamer gestuurd. Op 18 februari 2004 is het wetsvoorstel door de Tweede Kamer aanvaard. Het wetsvoorstel is 19 februari 2004 naar de Eerste Kamer gestuurd (EK 2003-2004, 28817 nr. A).	Na aanvaarding van het wetsvoorstel door de Eerste Kamer zal het wetsvoorstel op een zodanig tijdstip in werking treden, dat het met ingang van het studiejaar 2004-2005 volledig van kracht is.

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
4. Herziening bekostigingsstelsel Hoger Onderwijs	Ontwikkeling van een bekostigingsstelsel voor het HO dat rekening houdt met de invoering van de BaMa-structuur, dat uitvoerbaar en handhaafbaar is, minder gevoelig is voor Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O), en rekening houdt met flexibel studiegedrag en internationalisering.	<p>Een ambtelijke werkgroep van bekostigingsexperts heeft in juni 2003 de uitgangspunten en ontwerpeisen geformuleerd voor een nieuw bekostigingsmodel, waarbij aangesloten is bij de in het rapport van de Taskforce Rekenschap en het zelfreinigend onderzoek opgedane ervaringen en geïnventariseerde kwetsbaarheden in de bekostigingsstelsels. Nadat in augustus 2003 bekostigingsoverleggen zijn gevoerd zijn aanvullende inzichten verworven in de wijze waarop een nieuw bekostigingsmodel voor het Hoger Onderwijs zo kan worden ingericht dat de in de huidige modellen geconstateerde kwetsbaarheden kunnen worden voorkomen. Omwille van een spoedige invoering van het nieuwe model heeft de Staatssecretaris in de zomer van 2003 besloten dat het niet langer wenselijk was om een externe commissie in te stellen om te adviseren over een nieuw onderwijsbekostigingsmodel.</p> <p>In het concept HOOP 2004, dat op 23 januari 2004 naar de Tweede Kamer is gestuurd, zijn de uitgangspunten voor een nieuwe geïntegreerde bekostigingssystematiek voor het hoger onderwijs en voor de studiefinanciering geformuleerd. Wat betreft de universitaire bekostiging heeft dit alleen betrekking op het onderwijsdeel. Het doel is om een geïntegreerd bekostigingsmodel voor het hbo en wo per 2006 in werking te laten treden. Voor de vormgeving van het bekostigingsmodel Hoger Onderwijs wordt op dit op basis van de geformuleerde uitgangspunten verkend in hoeverre gerichtheid op de vraag van studenten en afnemend veld in de systematiek vorm kan krijgen. Met behulp van deze verkenning zal een definitieve keuze worden gemaakt voor de inrichting van het nieuwe model medio 2004. Bij deze keuze zal ook het vervolgadvis van de SER worden betrokken vanwege de relatie met het bevorderen van een leven lang leren en de caesuur tussen initieel en postinitieel onderwijs. Dit advies zal vóór de zomer van 2004 worden uitgebracht en is een vervolg op het advies "Het nieuwe leren (2002)". Dit advies gaat over de financiële verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid, werkgevers, werkenden en werkzoekenden. Het bekostigingsmodel zal ook in 2004 worden beoordeeld op administratieve lasten voor instellingen en haalbaarheid van de uitvoering. In het 4e kwartaal van 2004 zal een herzien bekostigingsbesluit WHW aan de Tweede Kamer worden gestuurd. In het najaar van 2004 zal, conform de toezegging in 1998 aan uw Kamer, het bekostigingsmodel van de BVE-sector worden geëvalueerd.</p>	<p>Besluitvorming over de inrichting van het nieuwe bekostigingsmodel hoger onderwijs: medio 2004.</p> <p>Verzending concept bekostigingsbesluit WHW aan Tweede Kamer: 4^e kwartaal 2004.</p> <p>De streefdatum voor invoering van het nieuwe bekostigingsmodel is 1 januari 2006.</p>

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
5. Periodieke herziening bekostigingsstelsels middels bekostigingsoverleg	Per onderwijssector zal periodiek tussen het ministerie, de instellingen en de brancheorganisaties een bekostigingsoverleg worden gehouden. In dat overleg zullen alle signalen met betrekking tot onduidelijkheden in de regelgeving en de toepassing ervan aan bod komen. De uitkomst van dit proces moet zijn een eenduidige uitleg van alle bekostigingsregels.	<p>In augustus en september 2003 zijn in de sectoren HBO, WO en BVE de eerste bekostigingsoverleggen gevoerd. De staatssecretaris heeft de oranje/rode casus uit het zelfreinigend onderzoek themagewijs van normatieve uitspraken voorzien met het doel dat in de toekomst de bekostigingsregels eenduidig worden uitgelegd en toegepast. In een technisch overleg met vertegenwoordigers van instellingen, de BVE raad, de HBO raad en de VSNU is daarover gesproken en zijn deze uitspraken getoetst op uitvoerbaarheid en op ongewenste neveneffecten. In een aantal gevallen heeft dit geleid tot bijstelling van de uitspraken. Vervolgens is in een bestuurlijk overleg met HBO-raad, VSNU en BVE-raad afgesproken dat deze uitspraken leidend zijn voor de uitleg van de huidige bekostigingsregels in de toekomst. De uitspraken zijn opgenomen in de notitie Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs en in de notitie Helderheid in de bekostiging van het beroepsonderwijs en de volwasseneneductie. Deze notities zijn respectievelijk eind augustus en medio september verzonden aan alle instellingen. Eind september 2003 zijn de notities Helderheid als bijlage bij de Nota naar aanleiding van het Verslag bij het wetsvoorstel Korte Klap aan de Tweede Kamer verstuurd [TK 2003-2004, 28817 nr. 5].</p> <p>De voorbereidingen voor het tweede bekostigingsoverleg zijn gestart. In navolging van het overleg dat in de sectoren HO en BVE is ingevoerd zal ook in de sectoren PO en VO voor de zomer van 2004 een voor de sector passend bekostigingsoverleg plaatsvinden.</p>	<p>Het volgende bekostigingsoverleg met de sectoren BVE, HBO en WO zal voor de zomer van 2004 worden gehouden. Daarbij zullen de uitkomsten van het eindrapport van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap worden betrokken.</p> <p>Voor de zomer van 2004 zal in de sectoren PO en VO een voor de sector passend bekostigingsoverleg worden gehouden.</p>

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
6. Transparantie in ontwikkelingen in instellings-bekostiging	Benutten van evaluatie en monitoringsinstrumenten en instellingen zo transparantie laten verschaffen in ontwikkelingen die van invloed zijn op bekostiging.	<p>Naar aanleiding van de bekostigingsoverleggen met het WO, HBO en BVE veld in augustus 2003 is in de daaruit voortgekomen notities "Helderheid in de bekostiging van het Hoger Onderwijs" en "Helderheid in de bekostiging van het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie" een aantal uitspraken gedaan die tot doel hebben de interpretatie van de bekostigingsregelgeving te verhelderen.</p> <p>Op basis van de notities 'Helderheid in de bekostiging voor de HO- en BVE sector' die op 30 september 2003 als bijlage bij de nota naar aanleiding van het verslag van het wetsvoorstel "Korte Klap" (TK 2003-2004 28 817, nr. 9) aan uw Kamer zijn gestuurd, worden de richtlijnen voor de jaarverslaggeving van HO en BVE aangepast. Op basis van de wijzigingen dient de instelling zich onder meer te verantwoorden over uitbesteding van onderwijs, investeringen van publieke middelen in private activiteiten, uitwisselingsovereenkomsten met zowel Nederlandse als buitenlandse studenten en maatwerktrajecten. Voor de BVE-sector is dit gerealiseerd. In januari 2004 is aan alle instellingen een brief verzonden waarin zij op de hoogte zijn gebracht van de wijzigingen. In de BVE-sector is in de regeling verwezen naar een model jaarverslag, waardoor slechts het model hoeft te worden aangepast en niet de regeling zelf. Voor de HBO en WO sector is een wijziging van de richtlijn wel jaarverslaggeving noodzakelijk. Naar aanleiding van opmerkingen van de VSNU, waar de HBO-raad zich bij heeft aangesloten, is de richtlijn voor de HO sector op enkele technische onderdelen aangepast. Hierdoor was afronding in 2003 niet meer haalbaar. De richtlijn is op 31 maart 2004 gepubliceerd (Gele Katern 2004 nr. 6) en is van toepassing op de jaarverslaggeving over het jaar 2004.</p>	
7. Ontwikkelen van normatief beoordelings-kader	Helderheid verschaffen over de interpretatie en handhaving van de bekostigingsregelgeving.	Tijdens het bekostigingsoverleg met de instellingen en branche organisaties uit de sectoren HO en BVE zijn door de Staatssecretaris uitspraken gedaan betreffende de voorwaarden waaronder bepaalde bekostigingsregels van toepassing zijn. Deze zijn neergelegd in de notities Helderheid in de bekostiging van het HO en BVE en in september 2003 naar de instellingen gestuurd. Deze notities zijn tevens in september bij de Nota naar aanleiding van het Verslag bij het Wetsvoorstel Korte Klap naar de Tweede Kamer verstuurd [TK 2003-2004, 28817 nr. 5]. Het beoordelingskader verschaft helderheid vanaf 1 september 2003.	Nieuwe signalen van onhelderheid in de regelgeving zullen worden meegenomen in de eerstvolgende periodieke bekostigingsoverleggen die in juni 2004 zullen worden gehouden. Indien noodzakelijk zal dit leiden tot nieuwe richtinggevende uitspraken.

--	--	--	--

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
8. Reageren op signalen van mogelijk ontoelaatbaar handelen	Zorgvuldige afhandeling van signalen. De signalen dienen door de juiste instantie beoordeeld te worden, evt. gevolgd door verheldering van de regels of opleggen van een sanctie.	Na het opzetten van een sluitende registratie en afhandelingprocedure van klokkenluiderssignalen is een systeem opgezet om managementinformatie te genereren uit klokkenluiderssignalen. Er is een prototype ontwikkeld van een klokkenluidersregistratiesysteem waarmee deze informatie kan worden gegenereerd. Het prototype is eerst gevuld met de historische gegevens en is daarna voor nieuwe signalen in gebruik genomen. In mei 2004 zal het gebruik worden geëvalueerd en zal het prototype worden omgezet in een meer permanente toepassing. Op deze manier kan informatie uit dergelijke signalen worden benut voor beleidsbijsturing en beleidsontwikkeling.	Afhandeling van signalen blijft een permanent aandachtspunt. In mei 2004 zal het prototype worden geëvalueerd en worden omgezet in een meer permanente toepassing.
9. Afspraken maken met BVE, HBO en WO over 'good governance'	Door het maken van duidelijke afspraken met besturen van instellingen over maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, integer declaratiegedrag en heldere prestatie-definities, gesteund door heldere beleidsuitspraken en een gezamenlijke inspanning om oneigenlijk gebruik van de regelgeving te identificeren, kan een situatie van 'good governance' worden bereikt.	Hieraan is invulling gegeven middels uitspraken in de inleiding en begeleidende brieven aan de instellingen bij de notities Helderheid. Daarin zijn de volgende passages opgenomen: "De maatregelen doen niet af aan de bestaande verantwoordingslijnen. De verantwoordelijkheden van raden van toezicht, van colleges van bestuur, van bestuursraden, van examencommissies en andere organen van de instelling blijven volledig in stand. Ook het accreditatiestelsel, het toezicht door de Inspectie en de accountantsverklaring bij de jaarstukken van de instellingen moeten blijven zorgen voor een bestuurscultuur bij de instellingen die recht doet aan de bestuurlijke integriteit, die van maatschappelijk verantwoordelijke instellingen verwacht mag worden. Ik ga er hierbij vanuit de interpretatie van de bekostigingsregels, zoals hierbij weergegeven, ook nadrukkelijk betrokken worden bij het interne toezicht van de instellingen en bij de publieke verantwoording. De instelling blijft verantwoordelijk voor een doelmatige en rechtmatige besteding van de rijksbijdrage en dat moet blijken uit de jaarstukken." "In algemene zin geldt dat gedrag van financieel-strategische aard dat uitsluitend gericht is op het maximaliseren van de rijksbijdrage - ook nog ten koste van andere instellingen - onaanvaardbaar is en blijft. Het is aan de besturen van de instellingen - en met hen aan de raden van toezicht - daarop toe te zien." Deze uitspraken zullen bij elk bekostigingsoverleg periodiek worden	Afspraken over 'good governance' tussen OCW en de instellingen in de BVE sector zullen worden meegenomen in Koers BVE die naar verwachting rond de zomer 2004 aan de Tweede Kamer wordt gezonden.

		herbevestigd. Voorstellen voor afspraken over 'good governance' tussen OCW en de instellingen in het HO zijn opgenomen in het concept HOOP 2004 dat op 23 januari 2004 aan de Tweede Kamer is verstuurd [TK 2003-2004, 29410 nr. 1]	
10. Versterken toezichthoudende rol ministerie dmv revitalisering ATC.	Optimaliseren van de structuur voor het houden van toezicht op taakuitvoering van bekostigde instellingen, waarbij verantwoordelijkheden, rollen en rolvastheid belangrijk aandachtspunt vormen.	<p>Bij alle beleidsdirecties onderwijs is een regieoverleg toezichthouders (ROT) ingevoerd. Daarnaast zijn er periodiek bijeenkomsten van het ATC-platform waar alle beleidsdirecties, de toezichthouders (Cfi, AD en Onderwijsinspectie) FEZ, WJZ en de projectdirectie Rekenschap vertegenwoordigd zijn. Het doel ervan is ervaringen met de invoering en werking van het ATC-stelsel uit te wisselen. In het platform worden ook directieoverstijgende onderwerpen aan de orde gesteld. Het model voor risico analyse is gereed. Tevens zijn er workshops ontwikkeld om medewerkers vertrouwd te maken met het uitvoeren van risicoanalyses. De Hoofdlijnschets van het ATC-stelsel is door de BR goedgekeurd en het Audit Committee heeft haar advies hierover uitgebracht.</p> <p>In november 2003 is op verzoek van de departementsleiding een operational Audit uitgevoerd door de departementale Auditdienst naar de opzet en werking van het ATC-model binnen OCW. Het eindoordeel van de AD was dat de geïntroduceerde instrumenten weliswaar in de directies aanwezig zijn, maar dat de werking ervan in de praktijk ervan nog verder moet worden verbeterd. Deze uitkomst is voor de SG aanleiding geweest om toezicht- en handhavingactiviteiten sterker te willen borgen door deze in een afzonderlijk organisatieonderdeel boven het directieniveau te beleggen. Op deze manier wordt- via het inbouwen van checks and balances in de organisatie- gewaarborgd dat toezicht en handhaving voldoende aandacht krijgen in de totale beleidscyclus. De precieze opzet en het takenpakket van deze directie(s) Toezicht- en Handhavingsbeleid worden op dit moment nader uitgewerkt.</p> <p>De feitelijke stand van zaken met betrekking tot de risicoprofielen van instellingen verschilt per sector. In de BVE-sector en HO is een eerste opzet gemaakt van de risicoprofielen per instelling. In de VO-sector wordt hier nog aan gewerkt. In het PO en VO is wel reeds gestart met een risico analyse op sector niveau. In het Primair Onderwijs zullen vanwege het grote aantal instellingen geen risicoprofielen per instelling worden opgesteld, maar worden risicoprofielen opgesteld aan de hand van een aantal karakteristieken, zoals schoolbesturen die maar één school hebben.</p>	<p>De conclusies uit het eindrapport van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap worden verwerkt in de risicoprofielen van instellingen in de BVE-sector en de HO-sector.</p> <p>Handhaving en toezicht-activiteiten zullen boven het directieniveau worden belegd.</p>

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
11. Transitie van accountantsdienst naar auditdienst	Versterken van de toezichhoudende rol van het ministerie, waarbij de accountants een certificerende, onderzoeks en rekenschapsfunctie vervullen.	<p>De reorganisatie van de accountantsdienst tot auditdienst is per 1 januari 2004 afgerond.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De taken van de Auditdienst zijn uitgebreid met de onderzoeksfunctie en het verbrede reviewbeleid. Niet alleen worden de werkzaamheden van de instellingsaccountants beoordeeld, mede ten behoeve van de certificerende functie, maar tevens wordt de kwaliteit van de controles van de instellingsaccountant getoetst door middel van onderzoeken en controles bij een aantal onderwijsinstellingen ter plaatse. ▪ In het auditplan 2004 dat op 18 maart 2004 door het Audit Committee is vastgesteld geeft de AD haar palet van werkzaamheden weer. ▪ De auditdienst heeft tijdens de transitie een belangrijke vernieuwingsslag gemaakt met themagerichte audits binnen het ministerie, zoals de totstandkoming van de niet financiële prestatiegegevens in het jaarverslag 2003. 	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.
12. Verheldering taken en verantwoordelijkheden van de Raden van Toezicht van instellingen	Laten aansluiten van de positie van de Raad van Toezicht bij de opvattingen van de regering inzake het externe toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak.	<p>Er is een ronde tafel bijeenkomst over 'good governance' gehouden voor BVE, HBO en WO op basis waarvan een notitie met uitgangspunten is geschreven die gebruikt is als basis voor de uitspraken in het Hoop 2004 en Koers BVE. In het ontwerp HOOP 2004 staat hierover aangekondigd dat de overheid – onder meer – haar toezichtskader zal verhelderen in lijn met eerdere aanbevelingen ter zake (o.m. gedaan in het rapport "Transparant toezicht" van de Commissie Glasz). Een en ander zal gestalte krijgen door middel van de uitwerking van de maatregelen die hiervoor zijn opgenomen in het actieplan HOOP 2004 dat als bijlage bij het ontwerp HOOP 2004 op 23 januari 2004 aan de Tweede Kamer is verzonden. Hierin zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ de samenleving en de overheid moeten meer inzicht krijgen in de prestaties die worden geleverd met publiek geld ▪ het toezicht op en de verantwoording over de besteding van publieke middelen moet worden aangescherpt ▪ in de wetgeving wordt verankerd dat elke instelling een Raad van Toezicht heeft. ▪ het verticale toezicht (het toezicht van het ministerie) wordt qua rol en qua functie duidelijk onderscheiden van het interne toezicht (toezicht door een orgaan van de instelling). 	Het wetsvoorstel Positionering Raden van Toezicht voor de BVE sector zal rond de zomer van 2004 aan de Tweede Kamer worden gestuurd.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ het toezicht voor het WO, HBO en BVE zal op dezelfde leest worden geschoeid. <p>Het wetsvoorstel Positionering Raden van Toezicht voor BVE sector is na zorgvuldige afweging zo opgezet dat de nadruk in het wetsvoorstel meer is komen te liggen op het interne toezicht binnen de onderwijsinstellingen.</p>	
13. Aanpassing controleprotocolen	Verduidelijking van de aandachtspunten voor instellingsaccountants in het kader van Rekenschap.	<p>Juni 2003 is een speciale thema bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van de vier belangrijkste accountantskantoren om de geconstateerde verwachtingskloof tussen controle-aanwijzingen en controle-praktijk te verkleinen. Het departement en de accountants hebben afgesproken deze kloof te versmallen door de knelpunten pragmatisch aan te pakken. Zo worden nu stappen gezet om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. voortaan het protocol voorafgaand aan het controlejaar te publiceren, 2. het controleprotocol in alle sectoren te verheffen tot regeling. 3. het controleprotocol meer dan voorheen op te stellen in overleg met de accountants. <p>Het controleprotocol OCW 2003 voor de sectoren VO, BVE en HBO is op 15 februari 2004 gepubliceerd (Gele Katern 2004, nr. 3). Het controleprotocol WO voor de jaren 2003 én 2004 is op 25 februari 2004 gepubliceerd (Gele Katern 2004, nr. 4).</p>	

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
14. Terugvorderen van onrechtmatig verkregen bekostiging	Terugvorderen van onrechtmatig verkregen bekostiging bij die instellingen waar misbruik of oneigenlijk gebruik van de bekostigingsregelgeving is geconstateerd of waar de bekostiging onrechtmatig is besteed.	<p>De Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap heeft als taak haar bevindingen zo te rapporteren dat op basis daarvan voor beroep vatbare beslissingen kunnen worden genomen over terugbetaling door instellingen van onterecht ontvangen overheidsbekostiging. Daar waar het vervolgonderzoek vermoedens van fraude oplevert zal aangifte worden gedaan bij het OM.</p> <p>Op dit moment loopt een aantal sanctietrajecten. Een daarvan betreft het in stand houden van onvolledige scholen in het primair onderwijs. Dit zijn scholen voor primair onderwijs die alleen kleuteronderwijs dan wel bovenbouw (groep 3 tot en met 8) aanbieden. Op 19 januari 2004 zijn terugvorderings-beschikkingen gestuurd naar 3 besturen in het PO veld. De Tweede Kamer is hierover bij brief geïnformeerd (TK 2003-2004 29 200 VIII, nr. 116). In de brief is ook aangegeven dat een formele waarschuwing is verzonden aan instellingen die zijn gefuseerd maar worden bekostigd alsof ze afzonderlijk bestaan. Blijven de besturen in gebreke, dan zal de naleving van de wetgeving worden afgedwongen door inhouding van een deel van de bekostiging, zo wordt in de brief aangekondigd.</p> <p>In het sanctietraject ten aanzien van Voor- en Vroegschoolse Educatie, dat in de vorige voortgangsrapportage is gemeld, zijn terugvorderingsbeschikkingen aan 162 gemeenten verzonden. In de sector Kunsten is aan 15 instellingen een subsidiekorting opgelegd in verband met te lage publieksinkomsten of te late indiening van de verantwoordingsstukken over 2002. Tenslotte hebben alle scholen in het VO een oproep gekregen om voor de zomer 2003 gegevens aan te leveren over leerlingen aan de IB Groep in het kader van de invoering van het onderwijsnummer. Eén instelling heeft in verband met het niet leveren van gegevens een beschikking ontvangen waarin de uitbetaling van de rijksbijdrage met 25% wordt opgeschort.</p>	Op basis van de uitkomsten van het eindrapport van de Commissie Vervolgonderzoek Rekenschap wordt bezien in welke gevallen sancties mogelijk zijn.

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
15. Ontwikkelen uitvoerings- en handhavingsbeleid	Het bevorderen van de naleving van (bekostigings)regelgeving.	<p>A) De notitie handhaafbaarheidtoetsing is opgesteld waarin handhaafbaarheid wordt gepositioneerd als een kwaliteitskenmerk van regelgeving. Ter ondersteuning van de opstellers van regelgeving zijn een aantal instrumenten beschikbaar. Deze kunnen tevens gebruikt worden voor de toetsing van de concept-regelgeving op de mate waarin deze uitvoerbaar en handhaafbaar is.</p> <p>Het gaat om de volgende instrumenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De herziene richtlijn M&O van 28 mei 2003: deze richt de focus op de risico's van misbruik en oneigenlijk gebruik doordat de bekostigingsregelgeving gebaseerd is op gegevens die de instellingen zelf aan OCW leveren; ▪ De 'Tafel van 11': dit is een ondersteunende checklist van het ministerie van Justitie bij het maken van regelgeving waarin gedragsnormen zijn opgenomen. De vragen hebben betrekking op de verwachte mate van naleving door instellingen van de (toekomstige) regelgeving en hebben als doel nalevingsrisico's op te sporen en te verhelpen. De 'Tafel van 11' zal beschikbaar gesteld worden op het Intranet van het ministerie en wordt toegelicht in de cursus 'In- en externe sturing', waaraan beleidsmedewerkers deelnemen. Dit instrument is een bedoeld voor intern gebruik. ▪ De werkbaarheidsanalyse: deze steunt op hetzelfde gedachtegoed als de "Tafel van 11", maar heeft nadrukkelijk een functie in de relatie naar het onderwijsveld. In januari 2004 heeft een eerste werkbaarheidsanalyse plaatsgevonden voor het Onderwijsachterstandenbeleid, waarover uw Kamer op 31 oktober 2003 een hoofdlijnenbrief heeft ontvangen (TK 2003-2004, 27020 nr. 35). De belangrijkste opbrengst van dit gesprek was de constatering dat er nog (veel) meer uitgelegd moet en kan worden over het beleid: wat zijn de achtergronden van de beleidswijzigingen? waarom zijn juist deze keuzes gemaakt? Hoe wordt het hoofd geboden aan een aantal complicaties? Enzovoort. Om de werkbaarheidsanalyse uit te voeren is een gespreksmodel ontworpen om de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van een dergelijk gesprek te ondersteunen. <p>Implementatie van deze instrumenten bij beleidsdirecties is ingebed in de workshops in- en externe sturing die in maart 2004 van start zijn gegaan.</p>	

		<p>B) In het kader van het project 'authentieke interpretatie van regelgeving' is in kaart gebracht op welke wijze regelgeving beter gecommuniceerd kan worden. Brochures zoals 'Met de rugzak naar school', 'Schoolbudget, meer vrijheid voor eigen personeelsbeleid' en 'Leerlingenadministratie en gewichtenregeling voor basisscholen' zijn voorbeelden van brochures die de afgelopen periode zijn verschenen met het doel om de juiste interpretatie en toepassing van regelgeving te verhelderen. Als brochures of notities onvoldoende rechtskracht hebben, wil OCW het instrument van de wetinterpreterende beleidsregel inzetten.</p> <p>Het project Servicegericht Uitvoeren in het voortgezet onderwijs is gestart. In oktober 2004 zal een internetsite in werking zijn. De sites voor de andere sectoren zullen volgen in de jaren 2005 en 2006. Met de informatie die op deze manier voor scholen beschikbaar komt, wordt beoogd dat onderwijsinstellingen tijdig, juist en begrijpelijk geïnformeerd zijn over wet- en regelgeving. Daarnaast wordt gestreefd naar transparante bekostiging en uitvoering, een sterk verminderde regeldruk en uitvoeringslast voor onderwijsinstellingen en een groter informatieaanbod (benchmarking) aan onderwijsinstellingen.</p> <p>Door middel van de notities Helderheid voor HO en BVE en het periodiek houden van bekostigingsoverleg wordt in de sectoren HBO, WO en BVE invulling geven aan authentieke interpretatie van regelgeving.</p> <p>C)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De klokkenluidersprocedure is uitvoeriger beschreven. Deze procedure maakt duidelijk hoe een signaal van een onregelmatigheid moet worden behandeld. ▪ De directie BOA maakt tweewekelijks een totaaloverzicht van alle klokkenluiderssignalen ten behoeve van de Bewindslieden en de Bestuursraad. ▪ Om ook managementinformatie over de signalen te kunnen produceren is een prototype ontwikkeld van een klokkenluidersregistratiesysteem waarmee deze informatie kan worden gegenereerd. Het systeem is inmiddels gevuld met historische gegevens. <p>D)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ter uitwerking van de notitie sanctiebeleid die in de BR van 17 september 2003 is vastgesteld, is op 21 januari 2004 in het Gele 	<p>B) Voortdurende begeleiding van regelgeving (door middel van o.a. bekostigingsoverleg, M&O-inventarisaties en het goed opvangen van signalen) Invoering Servicegericht uitvoeren 01-01-2004 invoering VO, 2005-2006 Algehele invoering.</p> <p>C) In mei 2004 zal het gebruik worden geëvalueerd en zal het prototype worden omgezet in een meer permanente toepassing.</p> <p>D) Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.</p>
--	--	---	---

		<p>Katern nr. 1 een beleidsregel sanctiebeleid gepubliceerd waarin wordt aangegeven hoe het Ministerie van OCW voortaan zal optreden bij 'nalevingstekorten'.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ In het kader van de interactieve beleidsvorming heeft op 27 november j.l. een 'veldgesprek' plaats gevonden over de beleidsregel sanctiebeleid met deskundigen uit alle onderwijssectoren om de concept beleidsregel te toetsen op uitvoerbaarheid en eventuele onbedoelde neveneffecten.▪ Ter ondersteuning van de beleidsregel sanctiebeleid is begin februari 2004 de werkinstructie Sanctiebeleid verschenen voor beleidsmedewerkers van OCW waarin beschreven staat hoe het proces van sanctieoplegging precies in z'n werk gaat.	
--	--	---	--

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
Deel III Versterken van de beleidscyclus			
16. Planning & Controlcyclus	Sturing en control op alle managementniveaus verbeteren door afspraken duidelijk vast te leggen.	Het format managementafspraken voor 2004 is vastgesteld. De management-afspraken tussen SG en DG's en de managementafspraken van de DG's met de directeuren zijn klaar. Ter voorbereiding van de voortgangsgesprekken zijn door alle directies managementrapportages gemaakt. De eerste periodieke gesprekken over de realisatie van de gemaakte afspraken hebben plaatsgevonden. De Jaarlijkse audit op door directies gerealiseerde verbeteringen is dit najaar gehouden.	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.
17. Herziening van processen om kwaliteit van beleid te bereiken	Interactieve beleidsvorming waarbij alle betrokkenen efficiënt deelnemen, Vergroten van het luisterend vermogen van de overheid. Komen tot een rol die getypeerd kan worden als betrokken, maar op afstand.	De werkprocesanalyse is bij de beleidsdirecties onderwijs voltooid. Er is een (referentie-)model ontwikkeld voor het verbeteren van de beleidscyclus. De gevolgen van de invoering van verbeteringsvoorstellen voor de beleidsdirecties zijn in kaart gebracht en de reorganisatie van de beleidsdirecties onderwijs is van start gegaan. Bekendmaking van de medewerkers met de nieuwe werkwijze middels de inmiddels ontwikkelde cursussen en trainingen zal begin 2004 beginnen. De cursus is in december 2003 voor de eerste keer gehouden. In navolging van het hoger onderwijs en het beroepsonderwijs volwasseneneducatie zijn ook voor het primair en voortgezet onderwijs koerstrajecten gestart. Doel van deze trajecten is een visie te formuleren en een meerjarig beleidsprogramma op te stellen. In het kader van deze trajecten zijn eind 2003 en begin 2004 aan de hand van een aantal thema's in de sectoren PO, VO, BVE en HO per sector discussies gevoerd met instellingen en verschillende betrokkenen zoals ouders, leerkrachten, studenten en andere belanghebbenden. Het doel van deze gesprekken is de juiste vraagstukken te agenderen die de komende jaren om een oplossing vragen en hiervoor draagvlak te verwerven. Voor het oplossen van deze vraagstukken komt in de discussies een nadere afbakening van verantwoordelijkheden tussen instellingen en departement aan de orde. Voor het Hoger Onderwijs zijn de resultaten van deze gesprekken weergegeven in het Ontwerp-Hoop 2004 dat op 23 januari 2004 aan uw Kamer is gestuurd (TK 2003-2004 29 410, nr. 1)	De resultaten van de Koerstrajecten voor de PO, VO en BVE-sector zullen worden opgenomen in de Koersdocumenten die rond de zomer 2004 aan de Tweede Kamer zullen worden gezonden.
18. Versterking van het audit comité	Inschakelen van externe deskundigheid in het auditcomité om het gewicht van de adviezen van dit orgaan te versterken.	Het auditcomité is versterkt met twee externe leden: J.N. van Lunteren en P.P.J.J. van Besouw	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.

B. Bestuurscultuur / overige aspecten Motie Joldersma.			
Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
1. Verhelderen rol van het ministerie ten opzichte van koepels en instellingen	Waarborgen van onderlinge samenhang van de wijze van sturen, beheersen en toezicht houden van een organisatie, gericht op een efficiënte en effectieve realisatie van doelstellingen.	Op basis van interviews met de beleidsdirecties over de hantering van de besturingsfilosofie zijn dilemma's in kaart gebracht met betrekking tot de verhouding tussen het ministerie, de koepels en de instellingen. Met behulp van deze dilemma's is een uitwerking gemaakt van de besturingsfilosofie. Op basis van de uitkomsten is en worden eveneens bij een aantal directies een dilemmatraining gegeven. In deze trainingen zijn medewerkers aan de hand van voorbeelden uit de dagelijkse praktijk bewust gemaakt van de rollen die de nieuwe sturingsfilosofie vraagt in de verschillende fasen van de beleidscyclus.	Afronding 1 juni 2004
2. Taken m.b.t. Rekenschap helder belegd in beleidsdirecties	Heldere verantwoordelijkheidsafbakening en vergroting specifieke deskundigheid	De focus van de beleidsdirecties wordt gericht op enerzijds stelselonderhoud en anderzijds beleidsinnovatie. De structuur van de directies zal daar op worden aangepast. Directies worden door deze wijzigingen in de structuur geholpen bij de (her)focus op het stelsel: de goede dingen doen en deze dingen goed doen. In de overgang naar de nieuwe structuur verkeren de directies in een verschillende fase. De toezicht- en handhavingsactiviteiten worden sterker geborgd door deze in een afzonderlijk organisatieonderdeel boven het directieniveau te beleggen. De precieze opzet en het takenpakket van deze directie(s) Toezicht- en Handhavingsbeleid worden op dit moment nader uitgewerkt.	Medio 2004 zal de nieuwe verantwoordelijkheidsverdeling in werking treden.
3. Verbetering van de departementsbrede projecten	Sturing en control op directieoverstijgende projecten	In 2003 is een intakeprocedure gebruikt voor departementsbrede projecten. Bij 6 projecten is hier ervaring mee opgedaan. Deze ervaringen hebben ertoe geleid dat er een begeleider grote projecten wordt aangesteld die opdrachtgevers en opdrachtnemers zal ondersteunen bij het opzetten van projecten. Hiertoe is per 1 februari 2004 een projectenhaven ingericht die tot doel om het projectmatig werken binnen OCW verder in te voeren.	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.
4. Ontwikkeling leiderschap	Verbetering interne bestuurscultuur	Inmiddels is een kader ontwikkeld voor management-development. Binnen de meeste directies is een start gemaakt met competentie-management. In dit kader is voorlichting gegeven aan medewerkers en leidinggevendenden, competentieprofielen per functiefamilie zijn opgesteld en POP-gesprekken hebben plaatsgevonden.	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.

Onderdeel	Doelstelling	Stand van zaken maart 2004	Planning
5. Ontwikkeling deskundigheid Rekenschap	Grotere deskundigheid en alertheid voor rekenschapsaspecten	Om de inhoudelijke deskundigheid van de medewerkers vergroten is in het najaar 2003 een opleidingencyclus gestart waarin aandacht wordt besteed aan de nieuwe rolinvulling die vereist is bij de nieuwe bestuurlijke verhoudingen tussen het ministerie en het veld en aan inhoudelijke deskundigheden op het terrein van toezicht en verantwoording, planning en control en risicomanagement. Deze opleidingencyclus is gestart met een pilotfase voor de directeuren en afdelingshoofden. Op basis van de pilot is de opleiding aangepast en toegesneden op de beleidsmedewerker. De opleiding is in maart 2004 voor het eerst aan beleidsmedewerkers van OCW gegeven.	
6. Management-rapportage ATC	Verankering en kwaliteitsverbetering van de ATC-activiteiten bij de beleidsdirecties	Het format managementafspraken voor 2004 is vastgesteld. De management-afspraken tussen SG en DG's en de managementafspraken van de DG's met de directeuren zijn klaar. Ter voorbereiding van de voortgangsgesprekken zijn door alle directies managementrapportages gemaakt. De eerste periodieke gesprekken over de realisatie van de gemaakte afspraken hebben plaatsgevonden. De Jaarlijkse audit op door directies gerealiseerde verbeteringen is dit najaar gehouden.	Afgerond. Dit punt zal niet meer terugkeren in de volgende rapportage.